

GUBITAK

Druga glava

U kojoj zla sudbina pokopava uplakanog Robinzona

Bol uminu, ali Voal do tada dosta oslabi. Po čitav dan izvrnut na kauču, na divanu ili naslonjači, Voal bi doctavao i korigovao mutni motiv sa obisonskog ćilima na stranici bristol-papira i pri tom doživljavao mnoštvo svakojakih halucinacija.

U tim halucinacijama, išao bi visokim i dugačkim hodnikom, tik uz zidnu policu od mahagonija sa knjigama formata *in-folio*, pod šiframa od I do XXX. U stvari, samo bi kakvo slabovido i pasivno oko umislilo da na tim policama knjiga zaista ima onoliko koliko stoji na natpisu. Naoko, svi tomovi su figurirali na policama. A u stvari, tu su bili skoro svi, osim toma broj VII. Zvanično, ništa sumnjivo: arhivari na kartonu nisu označili gubitak naslova (takav karton u žargonu zovu „a ghost“): kao da su svi naslovi i sva slova bili na svojoj poziciji, zapisanoj u katalogu. Da situaciju pogoršaju, nanizani naslovi ničim nisu ukazivali na manjak, kao da su ga potpuno ignorisali, ili su ga pak maskirali, krili. Ako bi ko posumnjao da manjka ova ili ona knjiga, morao bi da ispita policu od A do Ž (odnosno, čitav niz hrba-ta sa natpisima od I do XXX) i da, uz pomoć oduzimanja, ustanovi da naslov fali. Nakon dugog proračuna, bilo bi mu jasno da fali broj VII.

Voal pokuša da dohvati bilo koji tom, da ga otvori, kako bi u čitanju zahvaljujući naklonosti slučaja uhvatio bar malo pouzdaniji putokaz, znak koji fali, ali to nikako da mu upali za rukom. Prsti nisu mogli da mu dopru do polica; osim toga, nikako da raspozna izdanja; čas bi umislilo da vidi kakvu ogromnu *Bibliju*, čas *Kuran*, čas *Talmud*, pa *Toru*, pa kapitalni opus tog i tog pisca, i najzad uzrujavajući popis zaključanih znanja...

Voal konstatova da postoji manjak. Propust, razmak, rupa koju niko nikako da vidi, niti bi znao, niti mogao, ni pokušavao da vidi. Od svih komada, baš taj da fali. Upravo taj komad, koji su izgubili.

Tokom drugih dana bi obično čitao užasnu gomilu informacija u novinama:

ZABRANA AKTIVNOSTI:
STOP PARISKIM KOMUNJARAMA!

—

**Za pakovanja: batali gajtan, ostavi konac,
UZMI TRAKU!**

SRAMNI KRAH SVIH POZNATIJIH NOVOBOGATAŠA

Ili bi ga mučila vizija kakvog ludaka, psihića, mahnitog i maloumnog, raspalog mozga, koji bi svakog prolaznika spopadao zbrkanim govorom: Idiot iz prigradskog salaša; dok bi prolazio, pratio bi ga kikot naroda, gađali bi ga kamićcima. Momak bi mu zakačio kokoš na kaput, pošto ovaj nikako da obustavi jauk: „Jaoj, ubili su milijardu ptica, stotinu milijardi ptica su potamanili!“

„Idiot“, promrmlja Voal. Ali samo minut potom, uhvati ga halucinacija sa gospodinom koji ulazi u bar:

Glas momka, za stolom (sa grubim, pomalo ratobornim izrazom na licu): Konobar!

Glas konobara (koji zna gosta): Vidi, vidi, naš dragi g. Komandant! Dobar dan!

Glas Komandanta (zadovoljan što su ga poznali, čak i u civilnom izdanju): Dobar dan, dragi moj, dobar dan!

Glas konobara (koji davno izučio anglosaksonsku filologiju na brzom kursu): What can I do for you?¹

Glas Komandanta (balavo): Daj mi porto-flip.

Glas konobara (zabrinuto): Šta? Porto-flip?

Glas Komandanta (potvrdno): Da, porto-flip!

Glas konobara (tugaljivo): Porto-flip... nismo stavili... u kartu pića...

Glas komandanta (naprasito): Molim?! Ali popio sam tri porto-flipa kod vas, ima samo godinu dana!

Glas konobara (potpuno slab): Potrošili smo... Polupali smo sva...

Glas Komandanta (srdit): Dobro, onda valjda imaš bar porto, majku mu staru?

Glas konobara (u agoniji): Da... ali...

Glas Komandanta (pršti od jarosti): Ali šta? Ali šta? A ima li...

Glas konobara (koji crkava u mukama): Aaaaaa! Ćuti! Ćuti!!!

Smrt konobara.

Glas komandanta (konstatujući): Rigor mortis.

Izlazi, a smotanog konobara, iako mrtvog, nastavlja da obasipa grdnjama.

Voala nisu stalno spopadali ovako humoristični prizori (ako ovu halucinaciju shvatimo kao parcijalno humorističnu). Katkad bi pomahnitao, skakutao bi, bojažljivo opipavajući puls, strahujući od napada sfinksa što čuči.

Iz sata u sat, kako su odmicali dani, halucinacija bi pojačavala svoj otrov, drogu za kojom bi svisnuo, stiskala bi lanac od kog bi mu zastajao dah.

Drugog dana, vizija kukca (žiška ili štakora) čiji pipci nikako da savladaju prozorski sims, jako uzruja Voala. Tu crnu životinjicu Voal shvati kao simbol kobi koja ga napada.

¹ Šta mogu učiniti za vas? (Prim. prev.)

Potom, u noći, on umisli da proživljava kafijsku transformaciju. Podbuo, trgnut iz snova, Voal ustanovi da liči na ogromnu bubu. Prostrt nauznak, shvati kako puži po jastuku, unutar bronzanog oklopa, kao u kljusi ili kakvoj klopci, i pri tom nikako da hvataljkama napipa oslonac. U goloj vodi, pokuša da povisi glas, ali niko da mu pritrči u pomoć. Tužno zamaha po vazduhu troprstim pipkom sa kandžama. Okolo, u kući, ni zvuka, osim bata kapi iz propalog umivaonika. Da li iko zna šta ga snalazi? Da li bi iko sada mogao da mu pruži pomoć? Da li bi iko mogao da mu izbaja bajalicu, da mu održi bukvicu koja bi mu olakšala patnju? Pluća su mu bila u vatri i gubila vazduh. Strahoviti bol mu zapara grlo. Pomisli kako bi, s obzirom na novonastalu situaciju, valjalo da potraži pomoć, ali iz grla mu iskoči samo slabački jauk. Bolna grimasa, ucrtana prvo na usni, kao bora zapara duž čitavog lica i vrata. Voal zaplaka, a obli ga hladan znoj, kao prasca na klanju. Ogroman tuč mu navali na grudi. Oko mu poprimi samrtnu obamrlost. Iz trulog uha pocuri mu krv, crna kao zift. Voal zadrhta, slab, gotovo na samrti, na rubu hropca. Na podlaktici mu iskoči ogromni crni prišt, iz kog pokulja katarni gnoj.

Uhvati ga nagla mršavost. Po danu bi izgubio bar osam kilograma. Ruka mu poprimi oblik patrljka. Strahovit prizor: Voalova rujna, bucmasta, masna, bombasta faca, visi na kraju mršavog vrata, kost i koža. Isti onaj piton od onomad ga obgrli nasilno, naumivši da mu usitni iznutricu. Pokatkad bi čuo kakav strahovit zvuk: prasak, lomljavu kostiju. Ali od tog časa, sam Voal ni glasa da izusti.

Malo potom, Voal shvati jaku blizinu smrti. I bi dan, i bi mu jasno kao dan: svi ima da mu pokažu tur. Zla što ga spopadaju ima da ostanu ignorisana. Ima da pati, i to u samoći; ima da skonča sam, samcit, samohran; ko bi tad i pomislio da mu priskoči u pomoć, da mu olakša patnju? Ni poznanik, ni prolaznik, a kamoli kakav pop koji bi mu očitao molitvu i spasao ga kobi.

Viđao bi tako grabljivicu kako pluta na vazdušnoj struji, visoko na plavom svodu. I kako oko uzglavlja čitav raznorodni čopor životinja – ogromnih crnih pacova, puhova, kućnih glodara, hrčaka, mrmota, bubašvaba, krastača, tritona – budno motri, strpljivo isprobavajući ugriz u vazduhu, za ovu uskoro hladnu mrcinu. Kako ga soko čupa na sitno, a potom štrpka i glocka. Kako ga kusa šakal iz saharskih dubina.

Katkad bi ga zabrinula ta gomila halucinacija, ali bi ga i zabavila. Zgotoviti ručak za šakala, užinu za puhića, ili zakusku za grabljivicu koja krstari u visinama (ovi izrazi su sigurno pročitani kod Malkolma Lourija) – bio bi to sjajan izazov za ovog zaista gostoljubivog domaćina.

Draž svog bića na samrti ga ipak dosta zaintrigira. To bi mogao biti sigurniji signal, bliža struja, a na kraju i izvorna kapisla:

Nikako smrt (iako su časovi, nanizani, blisku smrt čvrsto potvrđivali), nikako kob (mada bismo pomisao na kob u ovom času slabo mogli ignorisati), najzad, to bi sigurno moglo biti kakvo odsustvo: odričan izraz, naziv, manjak:

Naoko, svi su normalni, zdravi, značajni, kao i svaka stvar, ali pod popustljivim zaklonom tog slova, naivnog talismana, čudnovatog simbola, vidi, izbija, iskrsava strahoviti kaos: ono što bi oku bilo normalno, sutradan, za osam dana, za sto dana, za godinu dana, ima potpuno da istruli. Ima da iskoči rupa, koja bi mogla da nabubri, postupno, i da popri-

mi lik kolosalnog zaborava, propalog bunara, nadržlog ništavila. Postupno, poslušno, i ja ću tad ućutati zasvagda, kao i ti, kao i oni, kao i svi uostalom, pomisli Voal.

Voal tad u polubudnom stanju umisli kako u davno pročitanom romanu Isidra Parodija ili pak Onorija Bustosa Domaika (štampanom kod izdavača Južni krst), on lično, glavom i bradom, tumara kao glavni lik, izrod, zločinac, pritisnut strašnom i surovom sudbinom.

Naslov izvornika: Georges Perec, La disparition, Denoël, 1969.

*(Sa francuskog preveo **Bojan Savić Ostojić**)*